

33 Kapitalvinst – utländsk valuta o.d.

41 kap. 1-2 §§ IL
42 kap. 1 § IL
44 kap. 16 § IL
48 kap. 4, 17, 23 §§ IL
54 kap. IL
prop. 1990/91:54 s. 202–204, 308, 311–312, 315–317, SkU10
prop. 1999/2000:2, del 2, s. 532, 574, 581f., 584f. och 612-614

33.1 Sammanfattning

Vad beskattas?

Vid avyttring av utländsk valuta och av fordringar i utländsk valuta tillämpas bestämmelserna i 44 kap. IL. Även konvertibla skuldebrev och vinstandelsbevis i utländsk valuta beskattas enligt dessa regler.

Vidare hör vinster på skulder i utländsk valuta och på optioner och terminer avseende utländsk valuta eller valutaindex till denna grupp.

Beskattningstidpunkten

Beskattning sker vid avyttringar, t.ex. växling av valuta, användning av utländsk valuta som betalningsmedel i andra sammanhang, uttag från bankkonto i utländsk valuta, försäljning och inlösen av skuldebrev eller annan fordran i utländsk valuta.

Undantag görs för utländsk valuta avsedd för den skattskyldiges personliga levnadskostnader under tillfällig vistelse i landet (48 kap. 6 § och 54 kap. 4 § IL). Då ersättning för avyttrad egendom växlas till svenska kronor inom 30 dagar från avyttringen ingår valutakursvinsten eller -förlusten i vinsten/förlusten för den sålda egendomen (44 kap. 16 § IL).

Beskattning av vinster på skulder sker vid betalningen som t.ex. vid amortering eller då skulden mot vederlag övertas av annan låntagare.

Vinstberäkning

Av 44 kap. 13-14 §§ IL framgår att vid kapitalvinstberäkningen tas ersättningen för egendomen minskad med försäljningsutgifterna, beräknad i svenska kronor, upp som intäkt. Avdrag görs för

anskaffningsutgiften och eventuella andra kostnader, också beräknade i svenska kronor. Genomsnittsmetoden är tillämplig (48 kap. 7 § IL).

Beträffande skulder tar man som intäkt upp det värde det återbetalade beloppet hade vid det tillfälle lånet togs. Avdrag medges för värdet vid återbetalningstillfället (54 kap. 3 § IL).

Om lånet tagits upp vid flera tillfällen ska genomsnittsmetoden användas för beräkning av värdet vid utlåningstillfället.

Vinster 100 %

Vinster är alltid skattepliktiga fullt ut.

Förluster 70 %

Förluster är som huvudregel bara avdragsgilla till 70 %. Fullt avdrag medges vid korglån, vid vissa optionsaffärer och vid tillämpning av 30-dagarsregeln (48 kap. 24 § och 54 kap 6 § IL).

Utländsk valuta o.d. behandlas även i Handledning för internationell beskattning.

33.1.1 Egendom som beskattas som utländsk valuta

**Utländsk valuta,
fordran i utländsk
valuta**

Kapitalvinst vid avyttring av utländsk valuta eller en fordran i utländsk valuta ska beskattas enligt bestämmelserna i 48 kap. IL.

Bestämmelserna omfattar försäljning av alla slag av sedlar och mynt i utländska valutor samt av fordringar i alla slag av utländska valutor. Även avyttring av fordringar i EG:s valuta euro omfattas av reglerna.

Med fordringar avses såväl sådana som manifesterats genom ett skuldebrev, t.ex. privata reverser, obligationer, förlagsbevis, optionsskuldebrev och bankböcker, som andra fordringar.

Till utländska fordringar hänförs vidare (till skillnad från vad som gäller för motsvarande skuldebrev i svenska kronor) konvertibla skuldebrev, vinstandelsbevis och konvertibla vinstandelsbevis i utländsk valuta (48 kap. 4 § IL).

**Finansiella
instrument knutna
till utländsk valuta**

Till denna grupp hänförs även finansiella instrument vars underliggande egendom är utländsk valuta eller en fordran i utländsk valuta eller är hänförlig till ett index beroende av sådan valuta. Hit hör valutaoptioner och valutaterminer samt valutaindexterminer och -optioner.

**Skulder i utländsk
valuta**

Enligt 54 kap. 1 § IL är kursvinster och kursförluster på skulder i utländsk valuta skattepliktiga respektive avdragsgilla. Hit räknas även skulder i euro och korglån. Särskilda regler gäller för finansiella instrument i samband med konkurs eller likvidation.

Undantag trettio- dagersregeln

Om någon sålt egendom mot vederlag i utländsk valuta och sedan växlar denna till svenska kronor, skulle enligt huvudregeln två kapitalvinstbeskattningar ske, en för försäljningen av egendomen och en för växling av den utländska valutan till svenska kronor. I 44 kap. 16 § IL finns emellertid ett undantag som säger att om växling sker inom trettio dagar från avyttringen tillämpas den vid växlingen använda kursen vid beräkning av värdet på ersättningen. Kapitalvinsten eller kapitalförlusten på valutan räknas således in i vinsten/förlusten på egendomen och beskattas enligt de regler i IL som gäller för egendomen. Detta innebär också att en förlust på valutan får dras av i sin helhet från vinst på egendomen utan begränsning till 70 %. Om den sålda egendomen avser marknadsnoterade aktier får en förlust på valutan också dras av fullt ut från vinster samma år på marknadsnoterade delägaraktier eller andra aktier (prop. 1990/91:54 s. 311-312).

Om endast en del av köpeskillingen växlas in inom 30 dagar ska avyttringsdagens kurs användas för återstoden vid beräkning av kapitalvinsten för den sålda egendomen.

Tidsfristen på trettio dagar beräknas från avyttringen och inte från betalningen.

Någon motsvarande regel finns inte beträffande anskaffningsutgifter. Om förvärvet av valutan skett samma dag som förvärvet av egendomen, torde någon kursvinst eller kursförlust emellertid knappast hinna uppstå, utan växlingskursen kan användas som förvärvspris på egendomen (jfr prop. 1990/91:54 s. 315-316).

33.1.2 Notering av euro-valuta

Från och med den 1 januari 1999 är det möjligt att handla och notera svenska finansiella instrument i euro. Utdelning kan således ske i euro och VPC kan hantera utbetalningar i denna valuta. Dessa omständigheter medför dock inte annat än att euron ur beskattningssynpunkt är att betrakta som varje annan utländsk valuta och växling mellan den svenska valutan (SEK) och euron ska behandlas enligt hittills gällande regler. Skatterättsnämnden har i två förhandsbesked, meddelade den 29 oktober 1998, uttalat sig i hithörande frågor.

I den ena fallet (dnr 79-98/D) gällde det ett optionskontrakt i SEK som enligt villkoren skulle räknas om från SEK till euro vid en framtida handel och avveckling. Omräkningen skulle ske när den underliggande aktien börjar att noteras i euro.

Skatterättsnämnden uttalade att omräkningen som sådan inte utlöser reavinstbeskattning varvid det förutsatts att optionskontraktet

tecknats efter det att bestämmelserna om omräkning hade införts i marknadsplatsens regelverk. Man ansåg således att det rörde sig om samma option och att något byte inte skett. På fråga om beskattning vid optionsaffärens avslutande uttalade Skatterättsnämnden följande. Om den främmande valutan växlas in inom 30 dagar efter avyttringen ska den vid växlingen använda kursen tillämpas vid beräkning av värdet på ersättningen. Om den utländska valutan behålls i mer än 30 dagar följer motsatsvis och av allmänna principer för reavinstbeskattning att det är den vid avyttringstidpunkten gällande växelkursen som ska användas vid reavinstberäkningen.

Av förhandsbeskedet följer att, om den utländska valutan behålls i mer än 30 dagar, ska en kapitalvinstberäkning avseende valutainnehavet göras när den utländska valutan växlas till SEK. Om den utländska valutan används för förvärv av annan egendom är det värdet på denna som utgör ersättning för valutan. Eftersom all kapitalvinstberäkning ska redovisas i SEK, torde det senare förvärvet medföra att en kapitalvinst eller -förlust uppstår.

I det andra förhandsbeskedet (dnr 80-98/D) förklarade Skatterättsnämnden att reavinstbeskattning inte skulle ske när en aktie börjar handlas och noteras i euro i stället för SEK. Enbart den omständigheten att aktien börjar handlas och noteras i en annan valuta innebar alltså inte att den skulle anses avyttrad.

Skatterättsnämndens uttalande beträffande optionskontraktet torde i tillämpliga delar även gälla vid terminsaffärer.

33.2 När ska kapitalvinstbeskattning ske?

33.2.1 Beskattningsutlösande händelser – fordringar och valuta

Avyttring utlöser kapitalvinstbeskattning.

Växling

Beträffande utländsk valuta sker beskattning när man växlar en valuta mot annan valuta. Detta gäller både svenska kronor och annan utländsk valuta. Vid växling av t.ex. DEM till USD sker alltså en kapitalvinstberäkning av avyttringen av DEM i svenska kronor. Detta belopp - med eventuellt tillägg för transaktionskostnader - utgör samtidigt anskaffningsvärde för USD.

Användning som betalningsmedel

Beskattning sker också när man använder valutan till att köpa annan egendom, t.ex. värdepapper, eller när man använder den som betalningsmedel i andra sammanhang, t.ex. för att betala en tjänst.

Inlösen av fordran

Fordringar i utländsk valuta anses avyttrade dels vid försäljning e.d. av fordringen, dels när gäldenären betalar sin skuld (44 kap. 4 § p. 1 IL). Varje amortering är att se som en delavyttring av fordringen. Detta gäller även om betalningen sker i samma valuta som fordringen avser. Byte har då skett från en fordran på den ursprungliga gäldenären till utländsk valuta. Om betalning sker med t.ex. en check, får denna ses som en fordran på en bank e.d. Byte har då skett från en fordran till en annan.

Beträffande konton i utländsk valuta utgör varje uttag en avyttring av det uttagna beloppet och varje insättning ett förvärv av det insatta beloppet. Detta gäller även när räntan på kontot sätts in.

Undantag för resevaluta

Av praktiska skäl har resevaluta och liknande undantagits från beskattning. Kursvinst eller kursförlust på utländsk valuta som är avsedd för den skattskyldiges personliga levnadskostnader under tillfällig vistelse i utlandet är därför inte skattepliktig respektive avdragsgill (48 kap. 6 § IL). Undantaget omfattar även resecheckar.

Det är avsikten med innehavet som avgör om kapitalvinst är skattepliktig eller kapitalförlust avdragsgill. Detta innebär att även återväxling vid hemkomsten av resevaluta som blivit över efter resan inte ska beskattas eftersom valutan förvärvats i avsikt att användas för personliga levnadskostnader under utlandsresan.

Med hänsyn till att valutakurser vid köp av valuta är högre än kurserna vid försäljning, är förlust vanligare än vinst.

Motsvarande bestämmelse för skulder i utländsk valuta avsedd för den skattskyldiges personliga levnadskostnader finns i 54 kap. 4 § IL. Denna får betydelse då resekostnader betalas med t.ex. ett kreditkort.

Med tillfällig vistelse avses normalt högst sex månader (prop. 1990/91:54 s. 208 samt 316-317). Av förarbetena framgår emellertid att längre tid kan komma ifråga för den som p.g.a. svensk offentlig tjänst o.d. är obegränsat skattskyldig i Sverige, t.ex. svenska diplomater utomlands. Undantaget gäller emellertid endast för personliga levnadskostnader. Vid inköp i utlandet av mera värdefulla kapitaltillgångar är undantaget inte tillämpligt.

33.2.2 Beskattningsutlösande händelser – skulder

Beskattning sker när skulden betalas, dvs. när fordringsförhållandet upphör, helt eller delvis (54 kap. 2 § IL).

Vid amorteringar sker beskattningen för den del av skulden som amorterats.

Ett gäldenärsbyte på onerös grund beskattas på samma sätt som vanlig inlösen av lånet.

Omsättning av lån i samma valuta bör normalt inte utlösa kapitalvinstbeskattning (prop. 1990/91:54 s. 208).

Ett undantag från beskattning har gjorts för lån som är avsett för den skattskyldiges personliga levnadskostnader finns i 54 kap. 4 § IL. Denna får betydelse när resekostnader betalas med t.ex. ett kreditkort.

33.2.3 Beskattningstidpunkt

Vid överlåtelse av fordran sker beskattning vid avyttringen.

Vid betalning av fordran gäller däremot följande. Skattskyldighet för kursvinst respektive avdragsrätt för kursförlust inträder för det beskattningsår då återbetalning sker. Detta gäller både fordringar och skulder, dvs. både borgenär och gäldenär.

Vid amorteringar beskattas vinst respektive medges avdrag för förlust på varje betalning för sig.

33.3 Hur beräknas skattepliktig vinst och avdragsgill förlust?

33.3.1 Beräkningssättet – fordringar och valuta

Varje avyttring och tillgång beskattas för sig.

Utländsk valuta

När utländsk valuta avyttras ska som intäkt tas upp det belopp i svenska kronor som erhålls eller värdet av den egendom som erhålls i utbyte, t.ex. annan utländsk valuta (44 kap. 13 § IL).

Avdrag görs för erlagd köpeskilling i svenska kronor. Om byte skett är det värdet av den egendom som lämnats i utbyte räknat i svenska kronor som är avdragsgill anskaffningskostnad (44 kap. 14 § IL).

Exempel

Har någon växlat 7 000 NOK till 1 000 USD och sedan växlat de 1 000 USD till 2 000 DEM, anses USD avyttrade för värdet i svenska kronor av de 2 000 DEM som erhöles i stället. Anskaffningskostnad är värdet i svenska kronor av de NOK som erlades vid förvärvet av USD. På motsvarande sätt är värdet av 1 000 USD vid växlingen till 2 000 DEM anskaffningskostnaden för de förvärvade DEM.

**Fordringar i
utländsk valuta**

Överlåtelse av fordran beskattas enligt bestämmelserna i 44 kap. IL och betalning av skuld beskattas enligt 54 kap. IL (prop. 1990/91:54 s. 316).

Överlåtelse behandlas enligt reglerna i 44 § IL och enligt reglerna om genomsnittsmetoden i 48 kap. 7 § IL.

Vid återbetalning ska långgivaren som intäkt ta upp värdet i svenska kronor av det återbetalade beloppet vid återbetalningen. Avdrag medges för beloppets värde vid utlåningstillfället.

Om en fordran i USD bytes mot en annan fordran i USD, är det värdet den dagen den första fordringen avyttras som är försäljningspris för den avyttrade egendomen och anskaffningskostnad för den förvärvade fordringen.

Anskaffningsvärde

För individualiserad egendom används den verkliga anskaffningsutgiften.

För egendom som det finns många likadana enheter av, t.ex. valuta eller marknadsnoterade skuldebrev, används genomsnittsmetoden för att beräkna avdragsgill anskaffningsutgift (avsnitt 30.3.1).

Kapitalvinstbeskattningen av fordringar omfattar även andra vinster än kursvinster. Om någon förvärvat t.ex. en osäker fordran till lågt pris och sedan får betalt fullt ut är mellanskillnaden en skattepliktig kapitalvinst.

Om en gäldenär inte betalat vad han är skyldig, gäller att så länge betalning inte skett, har inte heller någon avyttring av den delen av fordran skett, och avdrag för kapitalförlust kan därför inte medges. Av 44 kap. 8 § IL framgår dock att avyttring anses föreligga i vissa fall då bolag gått i konkurs eller likviderats (avsnitt 30.2).

Tillämplig kurs

Om växling skett, tillämpas den faktiskt använda växelkursen vid kapitalvinstberäkningen. Om växling inte skett, t.ex. genom att en depå i utländsk valuta används för ett flertal transaktioner, bör man tillämpa den fixkurs som fastställs av finansmarknadens parter varje bankdag. Fixkurser bestäms för varje normalt förekommande valuta. Uppgift om fixkurser lämnas av marknadens informationssystem (PMI-systemet) och kan erhållas hos bankkontor eller via Text-TV. Saknas fixkurs för en viss valuta, kan man tillämpa en genomsnittskurs mellan transaktionsdagens köp- och säljkurs enligt officiell kurslista. Om endast en kurs finns noterad används den. Om ingen kurs är noterad den dagen används de senast noterade kurserna (prop. 1990/91:54 s. 315-316).

33.3.2 Beräkningssättet – skulder

Låntagaren ska som intäkt ta upp värdet av det återbetalade beloppet vid den tidpunkt lånet erhöles. Avdrag medges för beloppets värde vid återbetalningen.

Exempel

A lånar 20 000 USD av B när kursen är 7 kr.

Han betalar tillbaka 10 000 USD när kursen är 6 kr. A gör en vinst på $(7-6) \times 10\,000 = 10\,000$ kr. B gör motsvarande förlust på $(6-7) \times 10\,000 = -10\,000$ kr. När kursen stigit till 8 kr betalar A igen återstående 10 000 USD. A gör en förlust på $(7-8) \times 10\,000$ kr. B gör motsvarande vinst på $(8-7) \times 10\,000$ kr.

Det innebär att om kursen på lånevalutan stigit under lånetiden har gäldenären gjort en förlust. Har den sjunkit har han gjort en vinst.

Om lånet tagits upp i olika omgångar ska genomsnittsmetoden användas för intäktsposten.

Exempel

Lån år 1 på 10 000 USD à 7 kr. Lån år 2 på 10 000 USD à 5 kr. Genomsnittlig inkomst: 6 kr/USD. Om avbetalning sker år 3 med 10 000 USD och kursen är 5:50 kr blir vinsten: $(6 - 5:50) \times 10\,000 = 5\,000$ kr. Om kursen vid slutbetalningen är 6:50 blir förlusten: $(6 - 6:50) \times 10\,000 = -5\,000$ kr.

Det är bara den vinst som är hänförlig till valutakursändringar som ska beskattas. Vinster som beror på annat, t.ex. att lånet inlöses för tidigt till underkurs, är inte skattepliktiga och motsvarande förluster är inte avdragsgilla.

Om skulden övertagits i samband med benefikt förvärv inträder förvärvaren i låntagarens situation och tar över hans ingångsvärde på skulden (54 kap. 2 §, 2 st. IL).

33.3.3 Skattepliktig/avdragsgill del

Vinster är alltid skattepliktiga fullt ut. Förluster är däremot bara avdragsgilla till 70 % (48 kap. 24 § samt 54 kap. 6 § IL).

Undantag gäller dock för t.ex. förluster på en valuta i ett korglån, som kan kvittas fullt ut mot vinster på andra valutor inom korgen. Full kvittning kan också ske vid vissa optionsaffärer, se avsnitt 38.3.

Undantag gäller även i det fall valutakursförlusten enligt 30-dagarsregeln ska räknas in i vinsten vid försäljning av egendom, se avsnitt 33.1.

Förluster som uppstår vid amortering av skuld får inte kvittas fullt ut mot vinster på samma skuld, utan förlusterna är endast avdragsgilla till 70 %.